

שימוש מושכל באופיאטים בלאומית שירותי בריאות

מגר' טל רוה¹, ד"ר ליאור אפטר¹, קרן רחל גולדמן¹, פרופ' יבגני מרזון¹, ד"ר דינה סבן², אביעד טמסוט², פרופ' שלמה וינקר¹
¹ חטיבת הרפואה לאומית שירותי בריאות ² חטיבת הכספים לאומית שירותי בריאות

רקע

נתוני משרד הבריאות הצביעו על שימוש גבוה באופיאטים, בעיקר במינונים גבוהים, בלאומית שירותי בריאות, בהשוואה לקופות החולים האחרות. נתון מדאיג נוסף הראה כי שיעור המטופלים הצורכים אופיאטים במינון גבוה ועוברים ללאומית, היה גדול מחלקם היחסי באוכלוסיית המבוטחים לאור מגבלות שימוש בקופות אחרות. ממצאים אלו הדגישו את הצורך הדחוף בנקיטת צעדים יזומים לצמצום השימוש.

מטרה

לבחון דרכים לצמצום השימוש באופיאטים במינונים גבוהים, תוך שמירה על טיפול יעיל בכאב למטופלים הזקוקים לכך והפחתת סיכונים הקשורים לשימוש מופרז באופיאטים.

שיטות

2024: הגבלת תרופות מובילות החלטה ויידוע

- הודעה על דרישה לאישור מוקדם בתרופות מובילות בשימוש לפי: OXYCODONE-i FENTANYL (Oral Morphine Equivalent OME).
- רופאים - בחינה פרטנית של רשימות המטופלים, ואישור חריגות רק במקרים עם הצדקה רפואית ברורה.
 - מטופלים שהטיפול במינון חריג לא נמצא מוצדק אצלם, קיבלו מסרון (SMS) המודיע על השינוי ועל המעורבות הנדרשת מצדם להמשך טיפול במינון גבוה, בכפוף להמלצת רופא כאב או הפניה לתהליך גמילה.

נובמבר 2024: כניסה לתוקף של ההגבלה

ההגבלה נכנסה לתוקף

תחילת 2025: הרחבת ההגבלות

בינואר נוספה התרופה PERCOCET להגבלה, ובפברואר החלה הגבלה כוללת לפי OME, אשר הובילה לבקרת צריכה של יותר מתרופה אחת למטופל.

תרופה	מגבלה חודשית	מועד תחילת המגבלה
FENTANYL	100 מיקרוגרם לשעה (2 אריזות של 5 מדבקות)	נובמבר 2024
OXYCODONE	2,000 מ"ג (60 מ"ג יומי)	נובמבר 2024
PERCOCET	2,000 מ"ג	ינואר 2025
כל הקבוצה	7,200 מ"ג OME	פברואר 2025

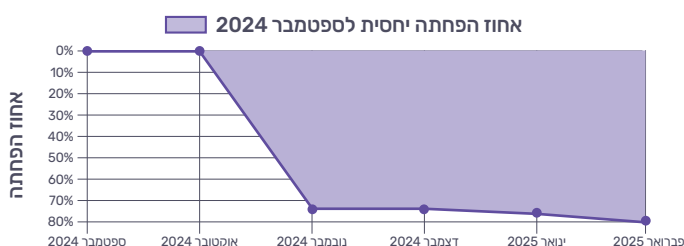
טבלה 1: מגבלת תרופות

תוצאות

האפקטיביות של המהלך נבדקה בדצמבר 2024, ונמצאה ירידה של 73% בטיפול במינונים הגבוהים, עם מגמה של צמצום גם בהמשך, מעל 70% הפחתה יחסית לספטמבר 2024.

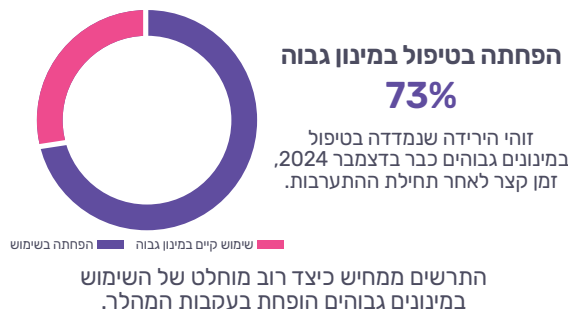
עם כניסתן של המגבלות הנוספות בתחילת 2025, נצפתה הפחתה נוספת במספר המטופלים במינונים הגבוהים, משום שמטופלים שצרכו יותר מתרופה אחת נכנסו לבקרה.

איור 2: מגמת ההפחתה בשימוש לאורך זמן

ניתן לראות את הירידה החדה עם כניסת ההגבלות לתוקף בנובמבר 2024, ומגמת צמצום שנמשכה גם בתחילת 2025 עם הרחבת המגבלות.

איור 1: שיעור ההפחתה בשימוש (דצמבר 2024)

מסקנות

אפקטיביות מוכחת

המהלך להגבלת צריכת מינונים גבוהים של אופיאטים הוכיח את עצמו כאפקטיבי ביותר בצמצום מהיר של השימושים.

היערכות להמשך

התכנון להגבלה עמוקה יותר של 120 מ"ג יומי OME נדחה זמנית כדי לאפשר היערכות טובה יותר של הצוותים והמטופלים. בנוסף, היערכות מחשבונית טובה יותר למענה של אגף האישורים - כל זאת לצד פיתוח מענים טיפוליים, הכשרת צוותים לשימוש מושכל במשכי כאבים והפחתת מינונים.

התוכנית כוללת המשך מעקב, ירידה הדרגתית נוספת במינונים, מציאת חלופות טיפוליות, ומתן מענה ייעודי ואוטומטי לחולים אונקולוגיים על מנת לא לפגוע בטיפול בכאב בחולים אלו.